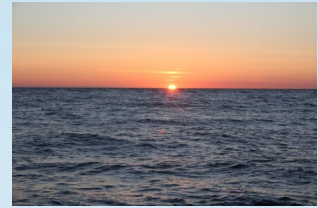

Reisverslag 17 Skadi World Tour

Hrvatska een onvergetelijke reis en een succesvolle anker ervaring

Er gaan vele verhalen, helaas veel negatieve-, de ronde over Kroatië, over het strenge beleid bij inklaren en uitklaren, de chagrijnige en botte behandeling in havens, restaurants en op straat. Skadi is altijd op reis naar onbekende en negatief belichte bestemmingen, toetst de reputatie op waarheid en moet bekennen dat het allemaal behoorlijk meevalt....

Kroatië, een land met 1185 eilanden, kliffen en riffen. Dit prachtige deel van de natuur wordt beschouwd als een van de meest grillige kustlijnen in de wereld. De Kroatische eilanden vormen de tweede grootste archipel in de Middellandse Zee. 67 eilanden zijn bewoond, de grootste eilanden zijn Krk en Cres in het noorden en het eiland Brac en Hvar in het midden.

Op 19 juni verliet Skadi Venetië op vaart naar “de overkant”. Een hele saaie tocht op een mooie zonnige dag over het troebele water van de Po-delta naar Kroatië. Slovenië sloegen wij over omdat wij inschatten dat er minder tijd voor zuid Dalmatië en Montenegro zou overblijven.

41 mijl rechttoe rechtaan naar Umag.

Met de nodige twijfels en alertheid, vanwege “de verhalen” kwamen wij de baai van Umag binnenvaren. De AIS stond uit zodat de autoriteiten ons niet zouden opmerken en wij wat ontspannen konden zijn bij het eventuele veranderen van koers. En dat deden we ook. In het Pilotboek stond dat de ACI-Marina een seizoen kantoor van de douane had, maar het was nog erg vroeg in het seizoen, we zagen het kantoor niet en sloegen rechtsaf naar de stadskade, waar we tegen de regels in langszij aanmeerden. Het politie gebouwtje lag ernaast maar het was even zoeken naar de Havenmeester/douane. Er staat ook nergens “Customs”. De douane zit in het kantoor van de havenmeester. Het lijkt allemaal zo simpel in de ogen van de mensen die je zijn voorgegaan maar als nieuweling zoek je letterlijk borden en namen.

Wij maakten daarna aan een boei in de baai vast en wachtten de geldopstrijker af, waar Kroatië berucht om zou zijn. Na een weldadige nachtrust werd er op de boot geklopt en stond er een beambte in wit epau-

letten-shirt die vroeg of we ingeklaard hadden. Men had ons namelijk op de radar in Kroatische wateren zien aankomen en ons zien afstevenen op de links gelegen ACI Marina met douanepost, en ons vervolgens daar niet zien gaan inklaan. Men had niet gezien dat we naar de stadskade waren gevaren om in te klaren. Hierdoor concludeerden ze dat we aan de mooringboei zijn gaan liggen zonder te zijn ingeklaard wat een vette boete zou betekenen. Wij lieten onze papieren zien en alles was in orde. De beambte leek wel opgelucht dat hij geen boete hoefde te geven. De mooring kostte ons 18, = euro, van ordinair geld opstrijken was geen sprake, wij schrokken van het lage bedrag.

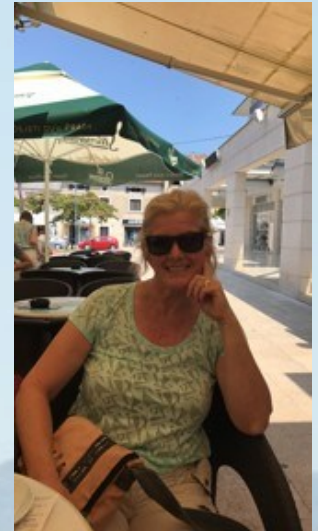
En zo begon ons avontuur in Istrië, het noordelijke deel van Kroatië. Een lieflijk schiereiland met groene heuvels, De kustlijn biedt talrijke baaien met rots- en kiezelstranden en heeft een rijke mediterrane vegetatie met pijnbomen en groene Macchi (een biotoop van vooral eiken en aardbeibomen). Op de heuvels en aan de kust parelen mooie stadjes en kerkjes met minaretachtige torentjes. Het is het grootste schiereiland van Kroatië. Vanwege de geografische ligging stond en staat Istrië onder sterke culturele invloed van Italië. Dit zie je terug in de bouwstijl en ook in het eten komt dit naar voren.

Het ankeren begint

Onze eerste ankerbaai en proef op de som vanwege het illegale geld ophalen, was Dajla, 6 mijl ten zuiden van Umag en enkele mijlen ten noorden van de stad Novigrad. Een oase van rust, omgeven door een piepklein dorp en een uitgestrekte camping met veel groen. We ankerden in 5 meter waterdiepte, in zandgrond en niemand kwam geld uit onze zak kloppen.

Wij bezochten het prachtig middeleeuwse Rovinj, en ankerden in Dajla, Mirna en bij Valalta verbleven in Marina Veruda in de stad Pula, en ankerden in de ongerepte baai Saljev Rasa Luka.

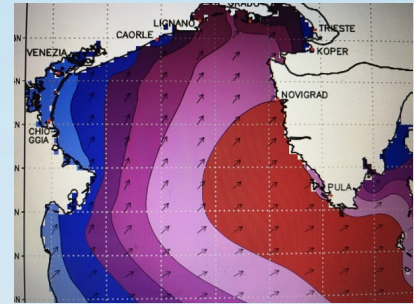
Pula is een stad waar het verleden duidelijk aanwezig is. In de oude stad staan op bijna elke straathoek Romeinse monumenten en het amfiteater is indrukwekkend.

De wind aan de Kroatische kust

Hier ervaren wij het klassieke patroon van de wind in de Adriatische Zee: overdag vanuit zuidwest, daarna geheel wegvallend en 's nachts uit noordoost en dit is constant in periodes van hoge luchtdruk. Wanneer het patroon hiervan afwijkt kondigt zich een Bora aan. De Bora is een koude, droge, sterke noordoosten landwind, die van de oostkant van de Adriatische kust naar de open zee waait en brengt vaak mooi en helder weer. De Bora begint zeer abrupt en is het sterkst in het Kvarner gebied, het Velebit kanaal, de golf van Triest, rond Sibenik, Split, Peljesac en Dubrovnik. In de zomer duurt de Bora meestal maar enkele dagen, maar in de winter kan deze wel 6 tot 14 dagen duren. Op onze weersites konden wij de Bora zien aankomen en kozen een beschutte baai als ankerplaats uit, Uvala Prezida, om de Bora "uit te zitten". Vlak achter deze korte Bora zat echter onverwacht zijn grote broer en alhoewel we veilig geankerd waren, overwogen

wij een Marina op te zoeken, mede vanwege de onvoorspelbaarheid van het weer en onze ervaring van niet voorspelde en acute 60 knopen (windkracht 11 Bft) wind in de binnenzee van Pag. Altijd geldt voor Skadi: het zekere voor het onzekere nemen dus we vertrokken alsnog vroeg in de avond om grote broer Bora in Zadar in Marina Borik af te wachten. Tot onze grote verbazing is Zadar in de zomer Bora-vrij. De Bora raakt over land uitgeraasd en wanneer hij Zadar bereikt is zijn kracht grotendeels afgenomen.

Bora, Jugo (sirocco) en Maestral zijn de voornaamste windsoorten aan de Adriatische kust en komen het meest voor van september tot mei. In de overige maanden waait de Maestral. In de noordelijke Adriatische zee waait 's nachts vaak een Burin uit het noordoosten; in het zuidelijke deel van de Adriatische zee waait hij uit oostzuidoost.

Een snelle wisseling (in een paar minuten) van een Jugo naar een stormachtige, harde en eventueel gewelddadige Bora is wel bekend. Met deze mogelijke windveranderingen moet je rekening houden als je ankert! En zeker als de baai open is naar het noordoosten zoals op Pag.

Wij voeren van Istrië in N-Oostelijke richting om de noordpunt van Cres, dan in Zuidoostelijke richting tussen Cres en Krk met de bedoeling een beoogde ankerplaats te vinden aan de noordwestkust van Krk. Vertrek om 10.10 uur op de motor met 1 Bft. NNW. Binnen 10 min. doordraaiend naar NO 3Bft, binnen 30 min. doordraaiend naar Oost 3 Bft. En dus prachtig zeilen in een

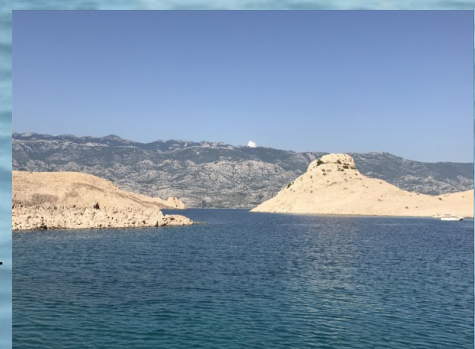
tunnelwind tussen Cres en Krk op de grens van een depressie boven Istrië en een gebied van hoge luchtdruk in het zuiden. Na 2 uur draaide de wind naar ZO en in 15 min. door naar Zuid, de depressie bleef ons echter achtervolgen, tegelijk werd de zee bobbelig en liepen vervelende golven de westelijke ankerplaatsen in. Dus het "boek" erbij! En alhoewel we meerdere ankerplaatsen hadden aangemerkt, moest er meteen een nieuw plan komen. Rechts: Cres is te rotsachtig met kliffen aan zijn oostkant, geen ankerplaatsen; links, oostkust Krk: ankerwater onrustig tot wild, dus wij voeren hard door naar Punat halverwege de oostkust van Krk, een groot binnenmeer met veel beschutting.

De fenomenale entourage op Pag

Na Krk en Cres wilden we ankerden op Pag, in Veli Svetojanj, een oversteek van 20 mijl vanaf Cres Uvala Vrč, half zeilend half motorend. We zagen, zuidelijk varend, links het Velebitmassief tot 1500 m. hoog met zijn een ruige gesteente met hoger gelegen bosrijke hellingen, en rechts van ons een onvruchtbaar droog gebied. We waren op vaart naar een van de grotere inhammen in deze troosteloosheid die Pag zo typeert: Svetojanj. Een 2-armige ankerplaats die bekend staat als een der mooiste hier.

Wanneer je de hoek van Svetojanj om glijdt, openbaart zich de verbazingwekkende inham van het troosteloze afbrokkende gesteente rond een beschut turquoise water. De kleurcontrasten zijn fantastisch. In deze baai ligt een rif. Wij lagen achterin de baai, tussen rif en kust en genoten een fenomenaal uitzicht alom; ook op het oostelijk gelegen hoge Velebitgebergte erachter. Het uitgekledde landschap van Pag is verrassend fascinerend, niet alleen om de onherbergzaamheid en het prachtige kleurenspeel dat land en zee opleveren, maar ook als een dramatisch voorbeeld van menselijk ingrijpen:

Vanaf de late 13e eeuw was Venetië de welvarendste stad van Europa, een positie die het twee eeuwen vasthield. Het rijk strekte zich uit van de Adriatische Zee tot Kreta, Cyprus en Constantijnopel. Door haar strategische ligging aan de Adriatische Zee, kon de Republiek Venetië uitgroeien tot een machtige handelsstaat. De bouw van het Arsenaal, een complex van scheepswerven en wapen- en munitiedepots, consolideerde in 1104 de positie van Venetië. Het eikenhout voor de galleien moest van o.a. de huidige Kroatische eilanden komen. In de loop der eeuwen zijn grote stukken land ontbost en zowat heel Pag is boomloos geworden. De venijnige Bora, die als het ware de kusten schuurt, heeft het niet mogelijk gemaakt voor het bos om zich opnieuw te ontwikkelen. Kilometers kustlijn zijn een grimmige bergketen van woestijngrond geworden.

Skadi door 60 knopen wind overvallen

Geen enkele van de vier weersvoorspellingssites gaf aan wat er komen zou....

Vreemde wolken dreven van noord naar zuid over het gebergte. En ondertussen lag Skadi in het zonnetje. Annelies vond het niet verstandig om te gaan varen naar Nin, een afstand van ca. 20 mijl. We lagen op deze binnenzee prettig en we hadden geen haast. Binnen een uur kwamen er zwartblauwe wolkendekens vanuit zowel oost, als west en noord, en het ging alom bliksemen. We begonnen de ramen te sluiten en Annelies was van mening dat er alvast meer ankerketting uit moest. We lagen in 4,5 meter waterdiepte met 40 meter ketting en niet veel later rolden er windstoten van 60 knopen over de boot met felle regen, uit west. Alle tegenwoordigheid van geest stond acuut op scherp. En alles gebeurde tegelijk: Annelies commandeerde de katten naar binnen. Schipper Peter hield zich staande buiten terwijl Skadi 30 graden slagzij maakte. De katten miauwden. Annelies bleef bij ze. Alle spullen vielen van rechts naar links, de keukenla open, de messen werden gelanceerd. De katten vluchtten in de logeerkamer, Freija mauwde heel hard en zelig met haar tongetje uit haar mond. Annelies troostte, over het logeerbed hangend tussen onze voorraden. Ondertussen zocht ze de zeiljas van Peter, niet gedacht die nodig te hebben hier. De logeerkamer vol met spullen met de katten er tussenin en in het kastje de jas. De boot ging tekeer in de wind op golven van meer dan een meter op de gewoonlijk stille binnenzee. De wind jankte over de boot heen. Na 15 minuten draaide de wind plotsklaps naar noord en viel de wind terug naar 10 knopen. Storm en het donderend geraas waren even plotseling als het begon weer over. Wel bleven de golven nog zeker een uur staan voordat die ook weer rustig werden. Dit was voor ons de ultieme test van ons Ultra Marine anker! Om in 60 knopen wind de Skadi perfect op zijn plaats te houden.

Zeilwalhalla

Het voordeel van Kroatië zeilen is dat je zigzag tussen eilanden kunt varen en dus altijd met de gunstigste wind kunt zeilen. De afstanden zijn kort en binnen een relatief klein gebied zijn meerdere mooie ankerplekken en het luxeprobleem is dat je een keuze moet maken in welke je gaat ankeren want ze zijn allemaal mooi. Je kunt dus makkelijk een paar keer per dag verkassen. Naarmate hoogzomer nadert wordt de wind zwakker. Dan zeil je 2 knopjes op een spiegelzee, nog altijd in een prachtige omgeving.

Istrië 75 % gezeild, Noord Dalmatië: 25 % gezeild, Central Dalmatië: 60% gezeild en Zuid Dalmatië 25% gezeild. De route die wij door de Kroatische eilanden zeilden ontstond door drie factoren: Wij kozen ervoor om zoveel mogelijk te zeilen en te zien waar we uitkwamen, soms kozen we ervoor om 's nachts ideaal te liggen t.o.v. de windrichting en zetten de cirkel in de daarvoor beoogde baai. En soms hadden we een speciale voorkeur voor een eiland, kust of stad en dan was de motor aan onvermijdelijk.

Juli en augustus zijn erg drukke zomermaanden maar doordat er zoveel eilandjes zijn, verspreid het aantal boten zich en zijn de ankerplaatsen niet stampvol.

Kroatië en het kosten-horrorverhaal

Naarmate we meer van Kroatië te zien kregen en dus van ankerbaaien, begonnen wij te begrijpen dat regels heel simpel zijn:

- Concessiegebieden zijn duidelijk aangegeven en zijn in centraal Dalmatië meestal omringd door 4 gele boeien.
- Concessies kosten geld. Wij hebben ze vermeden, behalve Sakarun maar dan lig je ook wel op een hele mooie plek. Sakarun kostte in juli 40, = per nacht voor Skadi. Vindt je geen boei vooraan in het turquoise water, maak dan vast aan een achterste boei en houd de volgende ochtend in de gaten wie er weg gaat en verplaats dan. N.B. concessie Rovinj kostte ons in juni 18, = euro. Aan eigen anker liggen in een concessiegebied kost eveneens geld. De regel is dat je 300 meter buiten de concessie moet blijven als je gratis op eigen anker wilt ankeren. Wij hebben ook dát risico niet genomen en hebben steeds een andere baai (ernaast/om de hoek) uitgezocht. Misschien niet 100% prachtig maar dan toch 90% prachtig.
- Je kunt overal ankeren, tenzij er een ankerverbodsbord staat. Anker niet tot 200 meter buiten het verbodsbord.
- Illegaal geld ophalen: wij vreesden dat moment, maar we hebben het nooit meegemaakt.
- Restaurants hebben soms mooring-boeien en als je daar aanlegt hoef je geen geld te betalen voor de mooring maar wordt je wel geacht te eten in het restaurant. Meestal topkwaliteit
- TIP: kijk op onze website daar is een link naar Google-maps met onze route en zijn de concessies Kroatië aangegeven. Wij hebben met de 888-gids op schoot en met de verruklijker enkele plaatsen nauwer bekeken en konden dan duidelijk boeien zien liggen of duidelijk niet.

Overige kosten

- **De cruising permit** inclusief inchecken. Deze is in 6 jaar 30% duurder geworden. Voor ons schip van 12,16 meter was dat in 2017: 185 euro voor 90 dagen.
- **Levensbehoeften** zijn 30-40% procent goedkoper dan in NL
- IJsjes 0,50 eurocent per bol (mmmm....)
- Koffie op een terras is schandalig goedkoop en smaakt uitstekend, tenzij je plaats neemt in een Trendy café of tripadvisor-restaurant, dan is de prijs zowat gelijk aan die in Nederland. N.B. Koffiecupps voor de Nespressomachine zijn hier niet te koop, wel filterzakjes.
- T-bone steak smaakt zoals een T-bone hoort te smaken, is heel goedkoop, eten is überhaupt goedkoop en goed.
- Vis en schaaldieren zijn in winkels of markten niet goedkoop vinden wij, maar wij houden als maatstaf 12,= euro/kilo aan van de rode garnalen van de markt van Marina di Ragusa
- Supermarkten zijn over het algemeen goedkoop, echter groenten en fruit zijn doorgaans van slechte kwaliteit in afgelegen gebieden.
- **Diesel:** 1,11 per liter
- **Gas:** (Pula Marina) 0,80 cent per kilo
- **Wifi:** we hebben bij een telefoonshop een Simkaart van BonBon gekocht met een tegoed van 44 Kuna voor 5 GB. De mobile shop hielp ons een eerste keer met het activeren, dat gaat per telefoon en 4 sms'jes Voor deze simkaart gebruikten we simlock-vrije Dongel. Wij hebben nog Dongels liggen van Spanje (ORANGE)) en Frankrijk (KANGARU) en Portugal (NOS). Vervolgens kan je in de supermarkt of bij de krantenkiosk een recharge kopen voor 44 (6 GB) Kuna of 88 Kuna (12 GB) en vervolgens moet je deze zelf met telefoon en Sms'jes activeren
- **Havens:** ACI Marina's zijn duur vooral in hoogseizoen. Er zijn grote verschillen in prijs, in hoogseizoen (tot en met september) van 60-120 euro. Wanneer je de moeite neemt je goed voor te bereiden en op internet zoekt naar beschikbare Marina's (ze staan niet altijd allemaal in de Almanak of Pilotboeken) en je zoekt de prijslijst dan kan je veel goedkoper uit zijn. Voorbeeld Marina Frappa Primosten midzomer 50,= euro tegen betaalde stadskade Primosten 50 euro.

De noord-Dalmatische eilanden worden door de kaap van Ploce bij Rogoznica van de centraal-Dalmatische eilanden gescheiden. Tot Centraal-Dalmatië behoren de stad Trogir, Marina (haven Agana), Split en o.a. de eilanden Brac, Vis, Solta, Korcula, Ciovo, Lastovo en Hvar. Ondertussen wordt het zwarte zaterdag vanwege de vertrekkende en terugkerende charterboten en willen sommige Marina's/zeilclubs je niet hebben als je opbelt of zij vragen je later nog eens te bellen wanneer ze kunnen inschatten of er plaats over is. Gelukkig zijn er vele ankeropties.

Smelten in Lucifer

Als eerste kwam zoon Joran van Annelies aan in Split. Enkele dagen later kwamen zoon van Peter: Brian, vrouw en kinderen aan in Primosten, waarvoor we een stukje moesten terugvaren. In de baai ten zuidwesten van Primosten is het beschut ankeren. Maar gemak dient de mens, liggend aan de stadskade kon Joran in het havengebouw uitgebreid douchen wanneer hij wilde en de airco kon draaien aan boord in de hittegolf Lucifer. Luchttemperatuur op het water in de ankerbaai 38 graden, zeewater 30 graden, Split stad 33 graden in de avond. Met zijn allen hebben we ons laten onderdompelen door cultuur in de binnenstad van Split dat het hart van het voormalige paleis van Diocletianus is. Waar je ook om je heen kijkt, Split ademt glorieus en keizerlijk verleden.

Met de auto van Brian hebben we met zijn allen Nationaal Park Krka bezocht. Een van de natuurwonderen van Kroatië

Op zijn weg naar zee heeft de rivier Krka het Karst landschap diep ingesneden met als resultaat een serie spectaculaire cascades: de Skradinsky Buk Watervallen. We hebben de vlonderwandeling gedaan met talrijke doorkijkjes op vallend water en de kinderen hebben gezwommen onder de grote watervallen.

Na deze twee weken familiespectakel vertrok Peter samen met Brian en gezin met de auto naar Nederland en bleef Annelies een week alleen in Marina Agana. Die week gaf de unieke gelegenheid voor Peter om van ons huis een leefbaar (vakantie-) huis te maken, samen met regio manager van Belvilla.

Alleen zijnde op de boot en na alle drukte is er tijd voor reflexie. Grotendeels over hoe zo'n zeilseizoen zowel prachtig is als vermoeiend. Ja het is een sprookje, ja het is soms afzien. Naast de vele momenten van veranderende flexibiliteit, rekening houden met weersgesteldheid, benodigde assertiviteit sterk afwisselend met passiviteit, zijn er de momenten van concentratie op plannen, financiën; emoties over kinderen, vrienden, elkaar. De hitte was voor Annelies soms niet dragelijk ook niet door te zwemmen. Liefst wil je binnen zitten en eens niet blootgesteld staan aan de wind, regen en nu zon en hitte die al weken voortduurde. Na 10.00 uur was er niet meer te lopen op straat vanwege de hoge temperatuur en pas na 17.00 uur kon je weer functioneren.

Op 16 augustus keerde Peter terug met een tas vol Hollandse lekkernijen. We verlieten Marina Agana en voeren zeilend naar Brac en op de motor naar Hvar. We ankerden in de wijde inlet van Stari Grad ver buiten de haven aan een rotskust waar wat toeristen baadden. Een rustieke plek. Op Hvar bezochten we met de bus Hvar stad. Een rit door de bergen boven kliffen met daaronder kleine strandjes aan kristalhelder water. Hvar staat geboekt als een van de mondainste bestemmingen van de Adriatische kust. De boulevards zijn levendig met brede promenades met mooie cafés waar je ziet en gezien wordt onder het genot van een koffie of cocktail. Met zijn lichte glanzende plaveisel, de goed onderhouden huizen, de statige gebouwen, de trappensteegjes de heuvel op naar het fort en het glasheldere water van de haven, kan Hvar meer dan wedijveren met Saint Tropez.

We hebben dermate desolaat in prachtig natuurschoon geankerd dat het even schrikken was toen we de populaire Pakleni eilanden bezochten. De doorgang naar de zuidkant ligt vol met boten met lijnen naar de kant, eerst een rij "grote jongens" dan een rij middelgrote motor- en zeilboten en dan de gewone scheepjes aan boeien. Blauw water willen betekent betalen en gestapeld liggen. Het is een statusplaats maar wij noemen dat een gekkenhuis en voeren langs de gekloofde zuidkant. Alhoewel we een gratis ankerplek vonden die beschut en rustig bleek rekenen wij Pakleni tot de mindere bestemmingen. Het eiland Korcula echter bracht een hele andere beleving.

De zomer liep ten einde en bracht in de vroege ochtend de eerste dunne mist. Het licht werd wat flauwer, de zon wat milder waardoor kleuren van huizen en heuvels zachter waren. We voeren dan opeens in zoveel nevel dat we de eilanden niet meer konden onderscheiden en de horizon niet meer zichtbaar was. Zonder een zuchtje wind voeren we gestaag op de motor naar Korcula. Zeilen was er steeds minder bij hoe zuidelijker we kwamen.

Wij bezochten Tri Luke op Korcula en konden vanwege de gunstige wind en golfrichting oversteken naar Lastovo waar we 28 augustus aankwamen en het anker lieten vallen in Mali Lago, een vrijwel verlaten idylle. Lastovo ligt 15 km. ten zuiden van het eiland Korcula en is slechts een klein eiland: het oude Insula Augusta, 10 km. lang en 5 km. breed. Een stukje einde van de wereld. Lastovo is een natuurpark van ongeveer 200 km² bestaande uit 45 eilanden. Je betaalt dan ook een toegangsprijs als toerist en voor je boot. Lastovo kenmerkt zich door rust, en prachtige natuur. Het Wereldnatuurfonds nam Lastovo op als een van de 12 "jardins d' Eden" van de Middellandse Zee. Het heuvelachtige binnenland is een wandelwalhalla. De hoogste punt is de Hun-heuvel en deze is 417 m. hoog. De kust is op enkele plaatsen diep ingesneden met inhammen met daarin en daarvoor kleine bosrijke eilandjes.

We huurden een scooter en beklommen de berg, waar we werden beloond met het prachtige panorama van de zuidkust, van oost Lastovo tot west met zijn inhammen en eilandjes voor onze voeten. Het Lastovo zoals op foto's in folders en reisgidsen. De tocht met de scooter was een onvergetelijke belevenis.

Soms is het moeilijk om afscheid te nemen van een plek, maar blijven betekent de keuze maken verderop minder te zien. Voor ons betekende dat Montenegro mogelijk te moeten overslaan en dat wilden we beslist niet. Na een paar dagen Lastovo keerden we terug naar Korcula en verbleven in Luka Pupnatska. De baai met wit kiezelstrand staat bekend als een van de mooiste van Korcula.

Dit eiland heeft zoveel te bieden: de stille noordelijke baaien en dorpjes aan de rand van groenblauw water, bergen en wijngaarden, en de stad Korcula met een klein authentiek hart van glanzend kalksteen. We verbleven in Marina Lumbarda van waar we een scootertocht ondernamen door het heuvellandschap en langs gehuchten die bewust zijn van het winstgevende toerisme maar toch nog de koffie voor 0.80 cent verkopen. We streken neer op een verlaten terras waar omheen enkele Appartementen te huur staan en waar bejaarde vissers samen komen om over belangrijke onderwerpen te discussiëren. Een weetje:

- Korcula schafte als een der eerste steden de slavernij af.
- Bekend om zijn stenen cementloze muurtjes om terrassen voor wijnbouw en fruitteelt af te bakenen. De totale lengte van al deze muurtjes is gelijk aan 1,5 keer de omtrek van de evenaar.

Zuid Dalmatië groene eilanden, water in veel kleurschakeringen blauw en groen.

We kregen te maken met minder mooie dagen en van lieverlee zelfs wat slechte dagen en de weergoden fluisterden in ons oor: weet je nog hoe je vorig jaar moest schipperen om naar de overwinterhaven te komen? We beseften opeens weer dat het najaar kwam en dat we ook hier steeds beter moesten gaan plannen. Verschil met vorig jaar was dat het hier in de Adriatische Zee eerder onvoorspelbaar en onbestendig aan het worden was. Ondertussen zagen we veel moois en begrepen we dat er binnen korte afstand nog heel veel meer moois te zien was. Maar we moesten steeds meer keuzes maken. Het gevoel be kroop ons dat we dus toch enkele bijzondere plekken wellicht nooit te zien kregen en dat gaf spijt, iets dat je liever wilt voorkomen. We overlegden en besloten over een paar jaar terug te keren naar Kroatië waardoor het nu makkelijker werd vaarwel te zeggen. Daarbij rees plotseling te vraag of we niet opnieuw een rem moesten zetten op de gehele reis, om zoveel mogelijk te genieten van wat we NU tegenkwamen en niet te vervallen in de aanstekelijke gewoonte om door te jakkeren, want het "moeten" en "moeten zien" oefent continue invloed op je uit. Dat is niet alleen doordat we zelf zo ondernemend en nieuwsgierig zijn. Ook beïnvloedt het tempo van anderen ons en hun bereikte bestemmingen, en...om niet te vergeten **het weer**.

Natuurpark Mljet

Men noemt Mljet het groene eiland. Op dit eiland zijn verschillende zoutwatermeren met elkaar verbonden, er zijn tevens veel grotten. Wij besloten 1 nacht te ankeren in de wijde inlet die in hoogzomer overvol ligt met boten maar nu weldadig rustig was. We deden geen uitstap per dinghy naar de kant maar genoten de hele dag van flora en fauna om ons heen. Keuzes moesten we aldoor maken en een van de keuzes viel op een meerdaags verblijf bij de **Elafiti eilanden**.

Een archipel van 13 kleine eilandjes. De naam is afgeleid van het Griekse woord *elaphos*, dat hert betekent. De eilandjes zijn dicht bebost en onbedorven. In de 14e eeuw werden ze door de Republiek Dubrovnik geannexeerd. Na het uiteenvallen van de republiek, trokken veel bewoners weg. De rijke burgerij heeft er desondanks veel buitenhuizen gebouwd en een aantal hele mooie kerken en kapellen. De Elafiti zijn bosrijke heuvelachtige eilanden met rotskusten.

Op Sipan zijn veel kleine wijngaarden en olijfboomgaarden die een specifieke Sipan olijven voortbrengen. We ontdekten walnootbomen, granaatappelbomen en plukten vijgen waar we jam van maakten. We ankerden 8 dagen in Sipanska Luka, omgeven door dennen en de weinige huisjes van de bewoners. Hier maakten wij kennis met Bronco en Maggie en de koddige hondjes van de H2Obo en met de havenmeester Janislav een boom van een kerel die boten van de toevlucht zoekende stuntelende charteraars zelf wel even aanlegt. We hadden een goed contact met hem tijdens de dagen dat wij ook aan de kade lagen, kochten zijn befaamde olijfolie en betaalden minder havengeld dan de charteraars. Mljet, Korcula, Lastovo, Elafiti....een paradijs en heel exotisch, bijna on-Europees.

Tussen Kroatië en Montenegro 3 plannen op 1 dag

Plan 1 Dubrovnik ankeren in de rivier naast de ACI Marina

Plan 2 Dubrovnik in de commerciële haven aan een boei liggen niet goedkoop en in de swell. Rekenen: hoeveel tijd hebben we nog voordat de herfst toeslaat en we moesten ook nog 500 mijlen terug naar de overwinterhaven op Sicilië met goed en slecht weer. Montenegro staat bovenaan de verlanglijst.

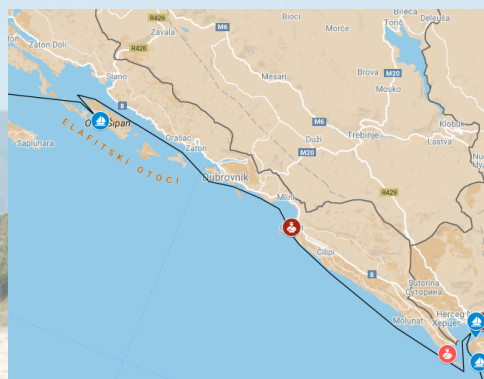
Plan 3 Dubrovnik overslaan. Doorvaren naar de baai noordelijk van Cavtat en morgen uitchecken.

Uitchecken uit Kroatië was voor ons net zo nieuw als inchecken en we kozen Cavtat. Het staat bekend als een drukke baai en in de zomer zou het bijna onmogelijk zijn een plek aan de kade te vinden of daarop te wachten tussen de vele rondvarende wachtende boten. Je weet eigenlijk niet wat de beste tijd is om in Cavtat aan te komen, Of de avond tevoren ergens ankeren en de volgende dag heel vroeg uitchecken? Of juist later in de middag, maar dan moet je wel meteen door naar Montenegro...Wat voor weer is het als je uitcheckt en wat voor een zee? Drie plannen en we voerden zoals gewoonlijk **plan 4** uit: Dubrovnik overslaan, uitchecken en meteen naar Montenegro.

Uitchecken Kroatië

We deden “het” lekker onprofessioneel. Er was 1 plekje vrij in Cavtat aan de kade en we stoven eropaf. Omdraaien, anker uit laten vallen, achteruit en de lijn naar de kade gooien. De lijn werd aangenomen door een jonge beambte die ons zei dat het 100 Kuna kostte als hij ons hielp. Over deze malafide praktijk wordt veel geklaagd maar we hadden nu geen tijd voor ergernis „het anker zit niet”, riep Annelies, „...maakt het uit, ik ben zo terug”. En Peter rende naar de douane en politie terwijl Skadi helemaal schuin lag. Binnen 20 minuten waren we uitgeklaard en voeren we naar Montenegro.

We voeren langs de kliffen van Kroatië, een onherbergzaam landschap, wel met nog een enkele ankerbaai. Maar eenmaal uitgecheckt is het doorvaren. We bespeurden 3 mijl voor de punt van Kroatië een observatiepost met diverse radars en concludeerden dat je in de gaten gehouden wordt of je ook werkelijk het land verlaat, want anders dreigt er een boete. We maakten vaart tegen een vervelende zee in snel opgebouwde golven met een niet zo harde wind. Even een tegenvaller op een verwachtingsvolle namiddag. Terug kan niet, ankeren kan niet: je moet Kroatië uit en die kust strekt zich nog lang uit.

Terwijl we de punt van de inham van Kotor invoeren ging de zon achter Kroatië onder en we voelden ons meteen een ontdekkingsreiziger, alleen op zee, donkere bergen om ons heen en op de Plotter navigerend naar Zelenica een dorp in de verte in een zwarte nacht. Een paar mijl voor Zelenica viel de motor bijna uit door filterproblemen in de brandstofleidingen maar daarover vertellen we in de volgende nieuwsbrief veel meer.

Enkele gemakken,

Geen muggen. Kroaten spreken goed Engels en soms Duits (vooral in Istrië). Kroatië is een verademing: schone straten, alles is perfect geregeld. Vier maanden geen jeans dragen. IJs eten, filterkoffie kunnen maken. Zeewater van 30 graden

Ongemakken:

Geen koffiecups in supermarkten; alles in Kroatisch beheer veel kant en klare koffie in zakjes. Een afmattende tot verlamdende hitte (hittegolf Lucifer in de hele Med). Midden Dalmatië: wespen.

De katten zijn gelukkig en wij ook

Tot de volgende nieuwsbrief

Tot Skadi